የዕውነት ስርየቱ የታሪክ ትምህርቱ

ከነብለት ኀብስቱ

በዚህች የውሸት ዓለማችን መድረክ ላይ ተዋናኝ የሆኑት ሁሉ ዕውነት በዕውነትነቷ ታሪክም በእንዝርቷ እንዳይሽከረከሩ የሚታገሉ ፍጥረታት ናቸው። ብዙዎቹ በሌሎች ኪሳራ ለራሳቸው የደለበ ትርፍ፣ በሌሎች ስቃይና መከራም የግላቸውን ደስታና ፍስሃ በሌሎችም ሞት የነርሱን የዕድሜ ዘንግ የሚያስረዝሙ ነብሰ በላ ግለኞች ናቸው። ለዚህም ግብዓት ሲሉ ዕውነቱን እያወቁ እንደ ጲላጦስ ዕውነት ምንድን ነው? ብለው የሚጠይቁ ሃኬተኞች ናቸው። ወያኔ ሃርነት ትግራይ የተመሰረተውና አሁን ላለበት ደረጃ የደረሰው ያልነበረ ፅሮ እያነበበ፤ ያልተሰራ ፈጥሮ እየተረጎመ የተሳሳተ ታሪክ ፈብርኮ የትግራይን ህዝብ በውሸት ሰብኮ ነበር። የዚህ ውሸት ደራሲ ከነበሩት አንዱ አረጋዊ በርሄ ነው።

ክቡራትና ክቡራን ለዚህች ፀሁፌ መንስኤ የሆነኝ የወያኔው መስራች አቶ አረጋዊ በርሄ በደም የዋጀ እጁን በይቅርታ ሳያነፃ ላገርና ለህዝብ ሲል ኢህአፓ በሆደ ሰፊነት ይህን ነብሰ ገዳይ ለዓመታት በጫንቃው አዝሎ ለተኋዘበት ወሮታ ያጎረሰውን እጅ መንከሱ ነው። አቶ አረጋዊ በርሄ ኢትዮጵያን ማጥፊያ ተጋድሎ ሃርነት ትግራይን(ተሃትን) ከመሰረቱት ፀላየ-ሰናዮች አንዱ ነበር። የስታሊንን የብሄሮች የራስን ዕድል በራስ የመወሰን እስከ መገንጠል ፍልስፍና መሰረት አድርጎ የተነሳው አረጋዊ በርሄ የትግራይ ህዝብ በአማራ የበላይነት እድገቱ እንደ ጫጫ፤ የዕኩልነት መብቱ እንደ ተረገጠ፤ የትምህርት እድልም እንደ ተነፈገው…ወዘተ አድርጎ ቀሰቀሰ። አማራውን በትግሬ ለማስጠላት “ከአማራ ጋር እንኳን አብሮ መኖር አብሮ መለመን አይቻልም“ ሲል የጥላቻ መርዙን ዘራ።

እናት ኢትዮጵያም የዓለም አካል አንድ ክፍል እንደ መሆኗ አዲሱ ፍልስፍና የዘራባትን ዘር ተቀበለች። እንደ አፈሯም ቀይና ጥቁር ቀለም በአንድ በኩል ኢህአፓን - አባይ ኢትዮጵያን - በሌላ መልኩም በትግራይ ትግርኝ ሪፖብሊክ የተለከፉትን ጠባቦች ተሃትን አበቀለች። መሬቱም የሰጡትን ተቀብሎ ደደቢት ወያኔን አሲምባም ኢህአፓን አሳደጉ። ሆኖም ግን ሁለቱ ድርጅቶች በትግራይ ህዝብ ዘንድ የነበራቸው ቅቡልነት የሰማይና የመሬት ያክል ልዩነት ነበረው። ህዝብ ለኢህአፓ የቸረው ያልተቆጠበ ፍቅር ወያኔን የባህር ላይ ኩበት አደረገው። ይህም የህዝብ አቋም የነ አረጋዊ በርሄን ዐይን አቀላ። ስለሆነም እነ አረጋዊ በርሄ በትግራይ ምድር የበላይነትን ለመቀዳጀት ያልነበረ ታሪክ ፅፈው አነበቡ።

ኤርትራ የኢትዮጵያ ቅኝ ግዛት ነበረች የሚል ።ይህንንም የውሸት ታሪክ በማኒፌስቷቸው ይፋ አደረጉ። ከዚህም ጋር ተያይዞ ኢህአፓ የኤርትራን ጥየቄ የብሄር ጥያቄ እንጅ የቅኝ ግዛት፡ጥያቄ አይደለም ማለቱ ለወያኔ የሻዕቢያን ድጋፍ በማስገኘቱ የአከባቢውን የሃይል አሰላለፍ አዛነፈው።

ከዚሁ በተጨማሪ በራሱ በኢህአፓ ውስጥም ከወያኔ ጋር ለመወገን ያኮበኮቡ አንጃዎች (እነ ብርሃኑ ነጋ) ተጨምረውበት በኢህአፓ ላይ የደመና ጥላ አንዣበበ። በከተማም የፋሽሽቱ ደርግና የባንዳዎቹ ቀይ ሽብር ኢህአፓን ያዋከብ ስለነበር እነ አረጋዊ በርሄ ያን አጋጣሚ ተጠቅመው አሲምባ ላይ ጦርነት ከፈቱ። ኢህአፓ ባንድ በኩል የደርግንና የመኢሶንን በሌላ በኩል ደግሞ የወያኔን ጥቃት ሲከላከል ሻዕቢያ ከወያኔ ጎን ተሰልፎ ሶስቱ ሃይሎች ተባብረው ኢህአፓን ከትግራይ መሬት አስወጡት። ያረጋዊ በርሄ እጅ በኢህአፓ ደም መዋጀት የጀመረው ከዚህ ጊዜ አንስቶ ነበር።

እነ አረጋዊ በርሄ በዚያን ወቅት ኢ.ህአፓን አባይ ኢ.ትዮጵያ፣ በድርጅቱ ውስጥ የነበሩትንም የትግራይ ተወላጆች ኮራኩር አማራ በማለት ሰፊ ቅስቀሳ አካሄዱ። ኢ.ህአፓ ግን ይህም ሁሉ ደባ እየተፈፀመበት ከወያኔ ጋር አብሮ ለመስራት ተደጋጋሚ ውይይቶችን አድርጎ ነበር። ዘጠኝ ጊዜ በተደረጉት ዘጠኙንም ውይይቶች ወያኔን ወክሎ ያከሸፈው አረጋዊ በርሄ ነበር። ከአማራ ጋር እንኳን አብሮ መታገል አብሮ መለመን አይቻልም። ስለሆነም ትግራይ ለትግራዊያን ብቻ“ ብሎ ጦር ሰበቀ። ቀደም ሲል የኢ.ህአፓ አባላት ይህ እንደሚመጣ ገምተው ስለነበር ይህች ባቄላ ካደረች አትቆረጠምም ተሃትን በለጋዋ እንምታት ሲሉ ዳሩ ከውሃ ደም ይወፍራል የሆነባቸው እነ ዘሩ ኩህሸን ግን “ይህማ እውነትም ጠባቦቹ እንደሚሉት ትምክህተኝነት ነው። ስለ ብሄሮች እኩልነት እየሰበክን የብሄር ጥያቄ አንስቶ የሚታገልን ድርጅት ማጥፋት ሂፖክራትነት ነው“ በማለት በኢ.ህአሠ ሞራል ላይ ቀዝቃዛ ውሃ ቸለሱ። እነዚህ የውስጥ አርበኞች ብዙዎቻችን ባልገባን መንገድ የሠራዊቱን ወኔ ሰልበውና የንዴት ፍላጎቱ;ን አበርደው ለነ አረጋዊ በርሄ ድንገተኛ አደጋ አመቻቹት።

አረጋዊ በርሄም ኢ.ህአፓን በድርድር እያዘናጋ ከደርግ/መኢ.ሶንና ከሻዕቢ.ያ ጋር አሲሮ ኢ.ህአሠን ለመጨፍጨፍ መሰናዶ ያደርግ ነበር። ድንገተኝነትን ተጠቅሞ ድል የቀናው ወያኔ ኢ.ህአሠን ከአሲምባ ብሎም ከትግራይ ማስወጣት ቻለ። የሚገርመው ግን ደርግም ከወያኔ ጎን ተሰልፎ ወሎ ውስጥ ሌላ የጦር ግንባር በኢ.ህአሠ ላይ መክፈቱ ነበር። ይህም ድርጊት የነ አረጋዊ በርሄን ከሻዕቢ.ያ ጋር ስውር ግንባር የመፍጠር ዕድል አመቻቸ።የሻዕቢ.ያን ሙሉ ድጋፍ የተቸረው ወያኔም በኢ.ህአፓ ላይ ሸንበቆችና ወልቀይት ውስጥ የተጠናከረ ጥቃት ሰነዘረ። አከታትሎም በአረጋዊ በርሄ አዝማችነት ወልቃይት ውስጥ ገብቶ የብዙ ህዝብ ህይወት አጠፋ። ያ ወረራ ነበር ለዛሬው የጎንደርና የወሎ መሬት ወደ ትግራይ ክልል መመደብ መደላድል የሆነው።

አረጋዊ በርሄ ይህን ሁሉ ወንጀሉን እንደ ያዘና ይልቁንም በንፁሃን ደምም የወየበ እጁን በይቅርታ ሳያጥብ ነበር ፓሪስ አንድና ሁለት በሁዋላም በህብረቱ ውስጥ ከኢ.ህአፓ ጋር እኩል ድምፅ ይዞ የተቀመጠው። በመሪነት ተሰይሞም በኢ.ህአፓ ገንዘብና መዋቅር የኢ.ትዮጵያ ጠበቃ እስኪ መስል ድረስ ዓለምን ሲዞር ያለ መልኩ መልክ ተቸረው። በዚህ መንገድ አረጋዊ በኢ.ህአፓ የመቻቻል ባህል ላይ ተመርኩዞ ነበር ከሀጢአቱ ሳይነፃ ወደ ህዝብ አደባባይ የዘለቀው።

ቬትናሞች የአሜሪካኖችን የኢ.ምፔሪያል ቀንበር ለመስበር በሚደረገው ግብግብ የደቡብ ወንድሞቻቸውን የትግሉ ተሳታፊ ለማድረግ ከደቡብ ዘውጌዎች ጋር ሲቀላቀሉ እነ እርሱን ለመምሰል የግድ ሁለት የታች ጥርሶቻቸውን ማውለቅ ነበረባቸው። ኢ.ህአፓዎችም እንደ ቬትናሞች አገራቸውንና ህዝባቸውን ነፃ ለማውጣት ሲሉ የትናንት ገዳዮቻቸውን አረጋዊ በርሄንና ነገደ ጎበዜን አቅፈው ቀደም በኢ.ድሃቅ፣ በሁዋላም ፓሪስ አንድና ሁለት፣ ቀጥለውም ህብረት ብለው ታግለዋል። ይህ የኢ.ህአፓ የመቻቻል ባህል ግን ከሞኝ በራፍ ሞፈር ይቆረጣል እንዲሉ ሆኖ አረጋዊ በርሄና ነገደ ጎበዜ ከኢ.ህአፓ ጀርባ ሴራ መጎንጎን ጀምረዋል። ድሮውንም ኢ.ድሃቅም ሆነ ህብረቱ ለነዚህ ነብሰ ገዳዮች ጊዜአዊ ዋሻ ከመሆን ያለፈ ትርጉም ስላልነበረው ዛሬ ካንጃው ከመርሻ ዮሴፍና ከሌላኛው ሳልሳዊ ወያኔ ከስዬ አብርሃ ጋር መጎዳኘታቸው የትናንቱን የመኢ.ሶንንና የወያኔን በኢ.ህአፓ ላይ የማሴር አድማ እድሳት አመላካች ይመስለኛል። አልገባህ ያለኝ ነገር ቢ.ኖር የመቶ አለቃው አጃቢ.ነት ነው። የመቶ አለቃው የጥላ ለጥላ መንገድ የጤና አይመስልም። መቶ አለቃው ልብ ብሎ ለተመለከተው አካሄዱ ሁሉ ለጆሮ ቅርበት ያለው ነው የሚመስል። ይህም ግለሰብ የሚመራው ቡድን ጭብጥ ጥሬ ይዘህ ወደ እንቅብ አሻሮ ተጠጋ እንዲሉ አራት አባላት ይዞ

ነበር በኢህአፓ ጀርባ ላይ ከነ ነገደና አረጋዊ ጋር ተፈናጦ በፖለቲካው መድረክ እውቅና የተላበሰ።

ለእናት አገር ጥርስ ይሰብሩላታል እንደሚሉት ቬትናሞች ኢህአፓም ሁለት አባል ካለው ትዴት፣ አራት አባላት ካሉት ህብረ-ህዝብ፣ አምስት አባላት ካሉት መኢሶንና ከሌሎችም በስም ብቻ ከቆሙ ድርጅቶች ጋር በኢድሃቅ በሁዋላም በህብረቱ ውስጥ የተሰለፈው። የኢህአፓ አባላት ለእናት አገራቸው ሲሉ ነበር የአረጋዊ በርሄ ጥይት ያጎደለውን አካላቸውንና የነገደ ጎበዜ ወፌ-ይላላ ግርፋት ያለበሳቸውን ጠባሳ ለትግላቸው የጌጥ ፈርጥ አድርገው ከገዳዮቻቸውና ከገራፊዎቻቸው ጋር ህብረት የፈጠሩ። ዳሩ ወንጀለኞቹ ግን ባጎረሰ ኢህአፓን እጁን ነከሱት።

በተለይም አረጋዊ በርሄ በስልጣን ላይ ያለው የወያኔ ቡድን ሲወድቅ ሳልሳዊ ወያኔ ሆኖ ለመሰየምና የተጀመረውን የዘረኝነትና የጎጠኝነት መርህ በተያዘው የዘር የበላይነት ለማስቀጠል በሚኒልክን ቤተ መንግስት ለመሰየም ከመሰሎቹ ከነ ገብሩ አስራትና ስየ አብርሃ ጋር እንደሚወጋን አንድና ሁለት የለውም። ኢትዮጵያንም ለሌላ ዙር ጥፋት እያጫት መሆኑ ለሁሉም ዜጋ ግልፅ ሊሆን ይገባል። አረጋዊ ከወያኔ ተባረርኩ ካለበት ጊዜ አንስቶ እስከ ዛሬ አንድም ቀን ወያኔን በስም ጠርቶ አውግዞ አያውቅም። ይህ ሰው በስልጣን ላይ ያሉት ወያኔዎች በጨርቁ ዘር ላይ የሚያደርሱትን አድሎ፣ ግድያ፣ አፈናና መረን የለቀቀ በደል በሙሉ ልብ ቢደግፍ እንጅ ይቃወማል ተብሎ አይታሰብም።

ሳልሳዊ ወያኔው አረጋዊ በርሄ በአንድ ወቅት “ እይታ“ ከተሰኘው መፅሄት ጋር ባደረገው ቃለ ምልልስ የጎንደር መሬት ወደ ትግራይ ክልል መጠቃለሉን እንዴት ታየዋለህ? ተብሎ ለተጠየቀው ጥያቄ መልስ ሲመልስ “ይህ ሁኔታ ወደፊት በሬፈረንደም የሚፈታ ችግር ነው“ ብሎ ነበር። የአረጋዊ በርሄ መልስ በራሱ የሚሰጠው ትረጉም ግልፅ ነው። የበለጠ ለማብራራት ግን የሆነውን መልሶ መቃኘት ተገቢ ይሆናል። ወያኔ ሃርነት ትግራይ ወልቃይትን እንደ ተቆጣጠረ ሶስት ሺህ ስምንት መቶ ሰማንያ አንድ የወልቃይት ተወላጆችን አፍሶ ወደ ትግራይ ወሰደ። ድራሻቸውንም አጠፋ። በተጨማሪም ከ1991 እስከ 1994 ባለው ጊዜ ውስጥ ሌላ ሁለት መቶ ሰባ ዘጠኝ ወጣቶችን አፍኖ ሰወረ። ከዚህ በሁዋላ የወለቃይት መሬት ባል አልባ ሴቶችን ታቅፎ ቀረ። በርካታ ህፃናትም አባት አልቦ እንዲኖሩ ለግፍ ተጋለጡ።

እነዚህ ሴቶችም ለወደፊቱ ሬፈረንደም ድምፅ የሚሰጥ ዲቃላ እንዲፈለፍሉ የምርጥ ዘር ኮርማ ተመድቦላቸው እየተገደዱ ተደፈሩ። አረገዙ። ወለዱም። ያልፈለጉትንም ዲቃላ እንዲያሳድጉ ተገደው አሳደጉ። ስለሆነም ዛሬ ወልቃይት ውስጥ ዘመድ ያለው ሁሉ የእህቴ ልጅ እንጅ የወንድሜ ልጅ የሚል አይገኝም።

የወያኔ ጦር ወልቃይትን ከተቆጣጠረበት ቀን ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ በመላው ሃገሪቱ፣ በተለይም በወልቃይቶች ላይ የሚፈፀመውን በደል ሥራየ ብሎ ለዘገበው ብዙ ትልልቅ የታሪክ መደብሎች ይወጡታል። ለናሙና ያክል ግን ከዚህ ዘይን-ተረፍ የወያኔ ወንጀል አንድ ልበላችሁ።

ወቅቱ ጥቅምት 1993 ዓ.ም ነበር። ከሃያ አምስት የማይበልጡ የወያኔ ወታደሮች ወደ አንድ መንደር ጎራ ይላሉ። መንደሩ ጭር ብሏል። ለወሬ ነጋሪ የቀረ ወንድ በሰፈሩ አልነበረም። ከትንንሽ ህፃናት በቀር። ሁሉም በነቂስ ተለቅመው መደረሻቸው ከጠፋ ዝግጥግጥ ብሏል። ወታደሮቹም ይህን ሁኔታ ተጠቅመው ዘና ብለው የሚፍልጉትን ሁሉ ለማከናወን በመንደሩ

ተዘዋወሩ እየተቧደኑም እንደ አዬው ዘመን ሥርዓት በየ ቤቱ ተሰተሩ። ባል አልቦ ሴቶችና አባት አልቦ ህፃናትም ፍርሃትና ንዴት በተቀላቀለበት ስሜት የዕለቱን እንግዶች ሁኔታ ይታዘቡ ጀመር። በሁኔታቸው ያልተደሰቱት ወታደሮችም አፈሙዝ ደግነው የሚፈልጉት እንዲ ፈፀምላቸው አዘዙ። ሽብረብ ብሎ ትዛዙን የተቀበለ ግን አልነበረም።

ይህም ይበልጥ ብስጭትን ወለደና የሃይል እርምጃን አስከተሎ በሰደፍ፣ ባፈሙዝና በዕርግጫ ሴቶች ተደበደቡ። ይህን ጭካኔ የተመለከቱት ህፃናት ተላቀሱ። በለቅሷቸው ያልተደሰቱት ወታደሮችም እንደ እናቶቻቸው ህፀናቱንም ባፈሙዝ እየጎሸሙ አስፈራርተው ፀጥ አሰኟቸው። አመሻሹ ላይም ከስምሪት የተመለሱት በጎችና ፍየሎች ወደ ጋጥ ከመግባታቸው በፊት የግፉ ተካፋይ ይሆኑ ዘንድ ቀን ፈርዶባቸው ከፊሎቹ ታረዱ። ያች ዕለት ለዚያች መንደር የመስቅ ቀን ሁና ዋለችና አደረች።

እንዳይ መሽ የለም ብርሃንም ለጨለማ ቦታውን እየለቀቀ ሄደ። የምርጡ ዘር ኮርማዎችም ዐይኖቻቸው ባሩፉባቸው ሴቶች ላይ አስገድዶ የመድፈር ወንጀል ሲፈፀሙባቸው አደሩ። የወንዶቹ አገር በፀጥታና በጨለማ ተወርሶ ብዙ ዲቃላዎችን ሲያፀንስ አደረ። በመርጡ ዘር ወታደሮች። ውርደት ማርኮ ያስቀመጣቸው ሴቶችም ውርደቱ በነርሱ ፈቃደኝነት የተፈፀመ ይመስል ባልፈፀሙት ሀጢአት አፍረው አንደኛዋ የሌላኛዋን ፊት ላለ ማየት ሁሉም እንደ ባህታዊ ራሳቸውን በየቤታቸው ዘግተው ዋሉ።

በዚህ መልክ ወር ሁለት ወር ብሎም ዘጠኝ ወር ተቆጠረ። የምጥ ቀንም ደረሰ። የጀግና ሚስትም የደመኛዋን ዲቃላ አምጣ ለመውለድ ዳግም ተንበረከከች። እንደ የወርቅ ውሃ ዓይነቶቹ ግን የባላቸውን ገዳይ ዲቃላ አምጦ ከመውለድ ሞትን መርጠው ገድለው ሞቱ። አንዳንዶችም ዲቃላውን ከእንግዴህ ልጁ ጋር ጠቅልለው በመቅበር ቁጭታቸውን ተወጡ። ሆኖም ይህ ድርጊት ወደ ባለቀኖቹ ጆሮ ደርሶ ብዙዎቹ ገና በአራስ ቤታቸው እንዳሉ በነፍስ ማጥፋት ወንጀል ተከሰው ወደ ትግራይ ተወስደው እስከ ወዲያኛው አልተመለሱም።

የነዚህ ግፉአን ልጆችም ወንዶቹ ያባቶቻቸውን ዕጣ ፈንታ ሲወርሱ ሴቶም እድሜ ላረጋዊ በርሄ እንደ ቀሪዎቹ የወልቃይት ሴቶች የምርጡ ዘር ኮርማ ቅምጦች ሆነዋል።

የወልቃይት መሬት ይህንና ይህን መሰል ብዙ እጅግ ብዙ ዘግናኝ ገጠመኞችን ለታሪክ አስመዝግቧል።

ዛሬ የወልቃይት ሴቶች ማስወረድ ሰለማይፈቀድላቸው የጠላቶቻቸውን ዲቃላዎች ተገድደው በማሳደግ ላይ የገኛሉ። እነዚህ ዲቃላዎችም ናቸው ነገ እነ አረጋዊ በርሄ ላቀዱት ሬፈረንደም (ውሳኔ-ህዝብ) ተስፋ የተጣለባቸው። ልጅ በአባቱ ይጠራል ነውና በነዚህ ዲቃላዎች ድምፅ ነው የወል ቃይትና ለሙ የጎንደር መሬት ቋሚ የትግራይ መሬት እንዲሆን የታቀደው።

የሆነ ሆኖ ግን “ጊዜ የኔ ነሽ ሲሏት የሌላ፣ የግሌም ሲላት የሁሉም፣ የማትለወጥ አድርገው ሲገምቷት ተለዋዋጭ፣ ሲያምኗትም የምትከዳ ክስተት ነች“ እንዳለው ደቡብ አፍረቃዊው ማርክ ማታቤን የዛሬው ቀን ለነገው መኖር ዋስትና ሰጪ አለ መሆኑ ባይዘነጋ ጥሩ ነው። ተጠቂው ወገንም ጊዜ &# የጣለበትን ዕዳ ይብላኝ ለአበዳሪ እንጂ እስከ ወለዱ ይከፈላል። እነ አረጋዊ በርሄ ግን ዛሬ ላይ ቆመው ነገን ላለማየት ተጨፍነው የትግራይ ህዝብ በዚህ አገዛዝ ተጠቃሚ አይደለም ማለት ይችላሉ። ሀቁ ግን የትገራይ ህዝብ ባገዛዙ ተጠቃሚ መሆኑን አይደብቅም። የወያኔ መንግስት ለራሱ ዘር ጥሩ መንግስት ነው።

የጥሩ መንግስት መስተዳድር መስፈርቱ የሚለካው ለሚገዛው ህዝብ በሚሰጠው የተሟላ የጤና፣ የትምህርት፣ የመገናኛ፣ የውሃ፣ የመብራትና የሥራ መስክ አቅርቦት ነው። እነዚህ አቅርቦቶችም ለትግራይ ህዝብ ግልጋሎት እየሰጡ አይደለም ብሎ ማመን ቢያንስ ሽፍጥ ነው። አብዛኑ የትግራይን ህዝብ አልጠቀመም ብለው ለማመን የሚፈልጉ ወገኖች አንድም ፈረንጆቹ እንደሚሉት ፖለቲካሊ ከሬክት መስለው ለመታየት የሚሹ ፖለቲከኞች አለያም እንደ አረጋዊ በርሄ ተጨፈኑና ላሞኛችሁ ባዮች ናቸው። እነዚህ ሰዎች በዛሬዋ ኢትዮጵያ የወባን በሽታ ወረርሽኝነት የሚክዱ፣ ወደ ህክምና ጣቢያዎች የሚሄዱ በሽተኞች የጓንት፣ የመርፌ፣ የፋሻና የአይዮዲን አቅርቦት ሳይቀር ከራሳቸው ከበሽተኞቹ እንጂ ከጤና ተቋሞቹ አቅርቦቱ የማይጠበቅ መሆኑን የማያምኑ ላገዛዙ የጥቅም ቅርበት ያላቸው ብቻ ናቸው።

የትግራይ ተወላጆች የተመቻቸላቸውን ሁኔታ ተጠቅመው በማንኛውም የአገሪቱ ግዛቶች እንደ ልባቸው ተዘዋውረው የመሥራት ነፃነት አላቸው። ሥራ ደግሞ ዳቦም ሀብትም ነው።

ሃብትም ከበሬታን ያጎናፅፋል። ሁሉም ባለው ያምራል እንዲሉ ያለው ጠግቦ ማድር ብቻ ሳይሆን የስልጣንም ባለቤት ነው። ለትግራይ ህዝብ ይህ ሁሉ አልተጓደለበትም። ዕድሜ ለነ አረጋዊ በርሄ ልጆቹ በተሟላ ትምህርት ቤት በዘመናዊ ቴክኖሎጂ እየታነፁ ነው። ባንፃሩ የጨርቁ ዘር ልጆች ; ግን በትውልድ ገዳይ የትምህርት ሥርዓት በጅምላ የድንቁርና ምርኮ ሆነዋል። ዕድሜ ለወያኔ በዛሬዋ ኢትዮጵያ ሁልም ልጆች ዕኩል ናቸው። አንዳንዶቹ ግን የበለጡ ዕኩል ሆነዋል።

በ1960ዎች መጨረሻ እነ አረጋዊ በርሄ "ትግራይ ለትግራዊያን ብቻ" ብለው ኢህአፓን ከትግራይ ካስወጡ በሁዋላ ትግራይ ለትግራዊያን የግል እንደሆነች ነች። ይልቁንም የግላቸውን የግል አድርገው የትግራይ ተወላጆች በመላዋ ኢትዮጵያ ተዝናንተው ሲኖሩ ጉራጌዎች ከአጋሮ፣ አማራዎች ከደቡብ፣ ከደቡብ ምሥራቅና ከደቡብ ምዕራብ ግዛቶች በክልልህ እየተባሉ ከቀያቸው ሲፈናቀሉ አይስተዋልም። የደራ የደራው የንግድ ቦታም ከጉራጌው፣ ከአማራውና ከሌላው ዘውጌ እየተነጠቀ የሚሰጠው ለትግራይ ተወላጆች መሆኑ ፀሀይ የሞቀው ሃቅ ነው። በደርግ ዘመን የተወረሱ የከተማ ቦታዎችና ትርፍ ቤቶች በትግራይ ግዛቶች ለባለቤቶቻቸው ተመልሰዋል። ከትግራይ ክልል ውጭ በሌሎች ቦታዎች የተወረሱት ግን ባገዛዙ ስር ወድቀው ሻጭ ወያኔ ገዥም የምርጡ ዘሮች ሲሆኑ ይስተዋላል።

ግማሽ ተላጭቶ ግማሽ ተቀብቶ የሆነ አገዛዝ መዳፉን ባሳረፈባት አገር ሁለት ዓይነት ያገዛዝ ፖሊሲ ተዘርግቶ ሁለት የመሬት ሁለት የትምህርት፣ ሁለት የጤና፣ ሁለት ያስተዳደር ፖሊሲዎች የሚተገበሩት ማንን ጎድቶ ማንን ለመጥቀም እንደሁ ማብራራት አይኖርብኝም። ታዲያ ይህ መድሎ የትገራይን ህዝብ በወየኔ አገዛዝ ተጠቃሚ አያደርገውምን?

እነ አረጋዊ በርሄስ ይህንን ወርቃማ እድል ከትግራይ ህዝብ ነጥቀው ለቀሪው የኢትዮጵያ ህዝብ እንዲሰጡት ታስቦ ነው በተቃዋሚው ጎራ እዲሰለፉ የሚታጩት? ጎበዝ አንድ ቦታ ላይ ቆም ብሎ ማሰብ ብልህነት ነው። ገብስ ነቀዝ በልቶ እስኪ ጨርሰው ራሱን አይከላከልም። እኛም ሁልጊዜ ገብስ መሆኑ ቢበቃን ይሻላል። እናም ገብስነታችን ቀርቶ ነቀዝን የሚያስደነግጥ አቋም የምንወስደው መቼ ነው?